

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2024

ΘΕΜΑΤΑ & ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

04 Ιουνίου, 2024

**ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

ΩΘΗΣΗ

Αφειρηρία το μέλλον

Επιμέλεια: Ομάδα Φιλολόγων
<https://www.othisi.gr/frontistirio/>

Τρίτη, 4 Ιουνίου 2024
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλούταρχος, *Περὶ Ἀλεξάνδρου τύχης καὶ ἀρετῆς*, 6 329A-D

Καὶ μὴν ἡ πολὺ θαυματομένη πολιτεία τοῦ τὴν Στωικῶν αἵρεσιν καταβαλομένου Ζήνωνος εἰς ἐν τοῦτο συντείνει κεφάλαιον, ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μὴδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίους ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίοις, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας, εἷς δὲ βίος ἢ καὶ κόσμος, ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῶ συντρεφομένης. Τοῦτο Ζήνων μὲν ἔγραψεν ὥσπερ ὄναρ ἢ εἰδῶλον εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας ἀνατυπωσάμενος, Ἀλέξανδρος δὲ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον παρέσχεν. Οὐ γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἡγεμονικῶς τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος, καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος τοῖς δ' ὡς ζώοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολέμων πολλῶν καὶ φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν, ἀλλὰ κοινὸς ἦκεν θεόθεν ἀρμοστής καὶ διαλλακτὴς τῶν ὅλων νομίζων, οὓς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος καὶ εἰς ταὐτὸ συνενεγκὼν τὰ πανταχόθεν, ὥσπερ ἐν κρατῇ φιλοτησίῳ μίξας τοὺς βίους καὶ τὰ ἥθη καὶ τοὺς γάμους καὶ τὰς διαίτας, πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας, ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν τὸ στρατόπεδον, συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀγαθοὺς, ἀλλοφύλους δὲ τοὺς πονηροὺς.

ΘΕΜΑ Α1.

Α1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη. Να τεκμηριώσετε τις απαντήσεις σας με παραπομπές στο κείμενο.

1. Ο Ζήνων προτείνει οι άνθρωποι να ζουν σε διαφορετικές πολιτείες με διαφορετικούς κανόνες δικαίου.
2. Η ιδεώδης πολιτεία του Ζήωνα παρομοιάζεται με μία αγέλη ζώων που ζουν σύμφωνα με τον «νόμο».
3. Ο Αλέξανδρος απέφυγε τους πολέμους, επειδή ακολούθησε τις συμβουλές του Αριστοτέλη.
4. Ο Αλέξανδρος χρησιμοποιούσε βία, όταν δεν επαρκούσε ο λόγος.
5. Ο Αλέξανδρος απαιτούσε να θεωρούνται όλοι οι αλλόφυλοι πονηροί.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Α1.

1. **Λάθος** «ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μηδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίους ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίους»
2. **Σωστό** «ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῷ συντρεφομένης»
3. **Λάθος** «Οὐ γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἑλλήσιν ἡγεμονικῶς τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος, καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος τοῖς δ' ὡς ζῷοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολέμων πολλῶν καὶ φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν»
4. **Σωστό** «οὓς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος»
5. **Λάθος** «προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας, ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν τὸ στρατόπεδον, συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀγαθοὺς, ἀλλοφύλους δὲ τοὺς πονηροὺς»

ΘΕΜΑ Β1.

Β1. Με βάση το απόσπασμα «κοινὸς ἦκειν θεόθεν...ἡγεῖσθαι πάντας», να εντοπίσετε δύο χαρακτηριστικά που αποδίδει ο Πλούταρχος στον Αλέξανδρο (μονάδες 2) και να συνδέσετε αυτά τα χαρακτηριστικά με τη νέα αντίληψη για την πατρίδα και την οικουμένη (μονάδες 8).

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Β1.

Ο Πλούταρχος στο συγκεκριμένο απόσπασμα αποδίδει στον Αλέξανδρο τα χαρακτηριστικά του «ρυθμιστή» (ἀρμοστής) και του «συμφιλιωτή» (διαλλακτής τῶν ὅλων). Ο Αλέξανδρος πίστευε ότι έχει αποσταλεί από τον θεό ως κοινός ρυθμιστής (κοινός θεόθεν ἀρμοστής) και συμφιλιωτής ὅλων (διαλλακτής τῶν ὅλων). Αναλυτικότερα, η πεποίθηση του Αλεξάνδρου ότι είναι θεόθεν εντεταλμένος να λειτουργήσει ως οργανωτής - ενορχηστρωτής και συμφιλιωτής ὅλων (θεόθεν ἀρμοστής καὶ διαλλακτής τῶν ὅλων) αιτιολογεί (νομίζων) τη διαφορά προσέγγισης στην ηγεμονία του Αλεξάνδρου, η οποία δηλώνεται με το σχήμα ἄρσης - θέσης (οὐ ἐνέπλησε ... ἀλλὰ προσέταξεν). Οι ενέργειες στις οποίες προέβη ο Αλέξανδρος ήταν να περιορίσει τη χρήση βίας μόνο σε ὅσους δεν πείθονταν με το λόγο και να προβεί σε ενωτικές, συμφιλιωτικές ενέργειες που να συντείνουν στην οργάνωση ενός εύρυθμου ὅλου, μιας οικουμένης (εἰς ταὐτὸ συνενεγκῶν τὰ πανταχόθεν). Μάλιστα, ο τρόπος με τον οποίον

ΩΘΗΣΗ

ενήργησε ο Αλέξανδρος ως «διαλλακτής τῶν ὅλων» παρομοιάζεται με την αναμεικτική διαδικασία που ακολουθεί κάποιος όταν φτιάχνει ένα ρόφημα σε έναν κρατήρα (ὥσπερ ἐν κρατῆρι μίξας). Μόνο που αυτός ο κρατήρας είναι κρατήρας φιλίας (φιλοτησίῳ) και δεν περιλαμβάνει βρώσιμα συστατικά, αλλά τρόπους ζωής και τα ήθη και γάμους και συνήθειες.

Ο στόχος και το συνακόλουθο πρόσταγμα που δίνεται είναι όλοι να θεωρούν πατρίδα τους την οικουμένη. Η αγάπη προς την πατρίδα συνεχίζει να θεωρείται βασικό καθήκον, ωστόσο ήδη οι Κυνικοί επαναπροσδιορίζουν τη σημασία του όρου. Καθώς το άτομο δεν προσδένεται ούτε περιορίζεται στην πόλη και τον τόπο του, ο όρος διευρύνεται, για να συμπεριλάβει ολόκληρο τον κόσμο. Η αντίληψη ότι υπάρχει ουσιαστική και φυσική σύνδεση του καθενός με την ανθρωπότητα, η προτεραιότητα της ανθρωπίνης ιδιότητας, είναι η βάση του στωικού κοσμοπολιτισμού. Πράγματι, ο Αλέξανδρος παρουσιάζεται εδώ σαν να έχει σχεδιάσει και να εφαρμόζει ένα πρόγραμμα πολιτισμικής ομογενοποίησης. Πάντως, ο νέος ελληνιστικός κόσμος που προέκυψε από την εκστρατεία του Αλεξάνδρου ανέδειξε καινούργιες αξίες, που υπονόμισαν τις αξίες των πόλεων-κρατών· και στο ηθικό-πολιτικό επίπεδο, η ηθική του δασκάλου του Αλεξάνδρου, του Αριστοτέλη, αντιστοιχούσε στη μικρή κλίμακα μιας πόλης και όχι στην αναδυόμενη οικουμένη. [Φάκελος Υλικού, Αρχαία Ελληνικά Γ' Λυκείου, σελίδα 194].

Δεν είναι άλλωστε τυχαία και η επιλογή του λεξιλογίου στο χωρίο αυτό με μεγάλη συγκέντρωση λέξεων με συνθετικό την πρόθεση συν- (συνῆγε, συνενεγκών), ή λέξεις που δηλώνουν το όλον και την ομοιότητα (κοινός, τῶν ὅλων, ταὐτό, πάντας,) την συμφιλίωση, την ανάμειξη (ἀρμοστής, διαλλακτής, ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ μίξας).

ΘΕΜΑ Β2.

Β2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο έργο «Τὰ εἰς ἑαυτόν» ο Ρωμαῖος αυτοκράτορας Μάρκος Αυρήλιος καταγράφει τους στοχασμούς του με βάση τη στωική φιλοσοφία.

Άσχετα με το αν το Σύμπαν το αποτελούν άτομα ή μία συγκροτημένη Φύση, πρώτο και βασικό σου αξίωμα ας είναι το: «Είμαι μέρος ενός συνόλου που υπακούει σε φυσικούς νόμους». Δεύτερο, ότι «με συνδέει μια συγγένεια με τα ομοειδή μέρη». Έχοντας αυτά κατά νου, εφ' όσον αποτελώ ένα μέρος, δεν θα δυσανασχετήσω με κάτι που θα απονείμει το όλον, γιατί τίποτα δεν είναι επιζήμιο για το μέρος αν συμφέρει στο όλον. Γιατί το σύμπαν δεν εμπεριέχει τίποτα που να μην είναι προς το συμφέρον του· αυτό είναι μεν κοινό γνώρισμα όλων των φύσεων – μόνο που η φύση του κόσμου έχει ακόμη ένα προνόμιο: καμία εξωτερική αιτία δεν την υποχρεώνει να γεννήσει κάτι βλαβερό για τον εαυτό της. Όσο θα θυμούμαι ότι είμαι μέρος ενός τέτοιου συνόλου, θα μένω ευχαριστημένος, ό,τι και να προκύψει. Και εφ' όσον με συνδέει ένα είδος συγγένειας με

τους συνανθρώπους μου δεν θα πράξω τίποτε το ακοινώνητο, κι ακόμη περισσότερο, θα κατευθύνω κάθε μου παρόρμηση προς το κοινωνικό συμφέρον, συγκρατώντας κάθε αντίθετη παρόρμηση. Αν το κατορθώσεις αυτό, δεν μπορεί παρά να κυλά αρμονικά η ζωή, όπως θα μπορούσες να φανταστείς πως κυλά η ζωή ενός πολίτη που επιδίδεται σε πράξεις ωφέλιμες για τους συμπολίτες του και μένει ευχαριστημένος με όσα του απονέμει η πολιτεία.

Μάρκος Αυρήλιος, Τὰ εἰς ἑαυτόν, 10,6 (μτφρ. Γ. Αβραμίδης, εκδ. Θύραθεν, Θεσσαλονίκη, σσ. 193-194).

Να εντοπίσετε δύο ομοιότητες ανάμεσα στην Πολιτεία του Ζήνωνα, όπως περιγράφεται στο απόσπασμα «Καὶ μὴν...τὸ ἔργον παρέσχεν.» και στο παράλληλο κείμενο του Μάρκου Αυρήλιου.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

B2.

Τόσο το πρωτότυπο κείμενο του Πλουτάρχου όσο και το παράλληλο κείμενο του Μάρκου Αυρήλιου αποτελούν αναφορές σε κομβικά σημεία της Στωικής φιλοσοφίας, το πρώτο αναφερόμενο στην ιδανική πολιτεία του Ζήνωνα, του ιδρυτή της στωικής φιλοσοφίας, και το δεύτερο ως καταγραφή των στοχασμών ενός σπουδαίου εκπροσώπου του ίδιου φιλοσοφικού ρεύματος. Και τα δύο κείμενα εστιάζουν αφ' ενός στη σημασία της υπαγωγής των μερών ενός κοινωνικού συνόλου στο φυσικό νόμο και αφ' ετέρου στην ουσιαστική συγγένεια των μερών με το όλον.

Αναλυτικότερα, ο Ζήνων είχε γράψει ένα έργο με τον τίτλο Πολιτεία που δεν σώθηκε. Ο Στωικός κάνει τη δική του, εναλλακτική, πολιτική πρόταση για την ιδανική πολιτεία. Πρόκειται, ίσως, για μία κοινότητα σοφών και ενάρετων ανθρώπων, όπου η ιδιότητα του πολίτη είναι μία μόνο πτυχή της ηθικής προσωπικότητας. Η Πολιτεία του Ζήνωνα θέτει ως κεντρικό στόχο (εἰς τοῦτο συντείνει κεφάλαιον) το ιδανικό της συλλογικής ευδαιμονίας που μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα από την υπαγωγή στον κοινό, τον φυσικό νόμο. Γι' αυτό θέτει ως προϋπόθεση να μην κατοικούμε χωρισμένοι σε πόλεις ούτε σε δήμους, με ιδιαίτερους κανόνες δικαίου, αλλά να θεωρούμε όλους τους ανθρώπους συνδημότες και συμπολίτες και να υπάρχει μία τάξη και οργάνωση (εἰς κόσμος). Εδώ δεν τονίζεται τόσο η ακαταλληλότητα της πόλης ως τέτοιας, αλλά το γεγονός ότι κάθε μία είχε διαφορετικό σύστημα δικαίου και δεν είχαν ένα κοινό νομοθετικό σύστημα, ένα καθεστώς ευνομίας. Η ευνομία αποτελούσε μόνιμο αίτημα στη θεωρία και την πρακτική της ελληνικής αρχαιότητας. Ένας από τους υποστηρικτές της δημοκρατίας, ο λεγόμενος "Ανώνυμος του Ιαμβλίκου" συνοψίζει τα πλεονεκτήματά της, αξιολογώντας την ως «ό,τι καλύτερο για το σύνολο και για το άτομο». Στους Στωικούς, ο νόμος είναι ουσιαστικό στοιχείο της πόλης, που ορίζεται ως ένα «πλήθος ανθρώπων που διοικούνται από τον νόμο», τον φυσικό νόμο που ισχύει

για όλα τα πράγματα. Η αντίληψη ότι υπάρχει ουσιαστική και φυσική σύνδεση του καθενός με την ανθρωπότητα, η προτεραιότητα της ανθρώπινης ιδιότητας, είναι η βάση του στωικού κοσμοπολιτισμού. Το καθεστώς ευνομίας συνεπάγεται την ισότητα των πολιτών (πάντας ανθρώπους) με απώτερη επιδίωξη τη συλλογική ευδαιμονία, μέσα από έναν κοινό τρόπο ζωής(εἷς δέ βίος), βασισμένο στην αρετή. Την άποψη αυτή επαληθεύει η παρομοίωση (ὥσπερ ἀγέλης... συντρεφομένης) με την εικόνα της αγέλης που βόσκει και τρέφεται ως ένα ομόψυχο και αρμονικό σύνολο. Η επανάληψη της πρόθεσης «σύν» τονίζει τη συλλογικότητα και τη συναρμογή των μερών του όλου.

Σε αντίστοιχο πνεύμα κινούνται και οι στοχασμοί του Μάρκου Αυρήλιου. Ο ρωμαίος αυτοκράτορας παραθέτει δύο αξιωματικές κρίσεις. Κάθε μέρος του συνόλου είναι οργανικά συνδεδεμένο με τα υπόλοιπα σε ένα ενιαίο όλον και όλοι μαζί ως σύνολο υπακούουν στους φυσικούς νόμους. Εφόσον υπηρετείται το συμφέρον του όλου, διασφαλίζεται και το συμφέρον των μερών. Επισημαίνεται έτσι η λογική προτεραιότητα του όλου έναντι του μέρους, καθώς αυτό είναι κοινό γνώρισμα όλων των φύσεων. Ως όλον, λοιπόν, τα μέρη υπαγόμενα στο φυσικό νόμο εργάζονται για το συνολικό συμφέρον, καθώς κάθε ενέργεια θα αντιτίθεται στην άλογη παρόρμηση και θα εκπληρώνει την πραγματική κοινωνική συμπεριφορά, το κοινό καλό. Μία τέτοια αίσθηση κοινωνικότητας προσδίδει σε κάθε άτομο την αίσθηση της ικανοποίησης και θωράκισης απέναντι σε οποιοδήποτε εξωτερικό περισπασμό ή εμπόδιο. Το μέρος λειτουργεί επωφελώς για το όλον και το όλον του επιστρέφει την ωφελιμότητα. Μ' αυτόν τον τρόπο το άτομο γίνεται πολίτης υπαγόμενος στους θεσμούς και τις αξίες της οργανωμένης πολιτείας.

Το κείμενο του Μάρκου Αυρήλιου στην ουσία ερμηνεύει και επεξηγεί περαιτέρω όσα αποδίδει ο Πλούταρχος στον Ζήνωνα. Η ιδανική πολιτεία του στωικού λειτουργεί υπό τον Φυσικό νόμο ο οποίος κατατείνει στο συμφέρον. Υπ' αυτήν την έννοια υπαγορεύει στα μέρη να συναρτούν το συμφέρον τους από το όλον και να εργάζονται για τη συνοχή του.

ΘΕΜΑ Β3.

Β3. Να συμπληρώσετε το κενό στις παρακάτω προτάσεις με ομόρριζα, απλά ή σύνθετα, των λέξεων με έντονη γραφή:

- α) **συντείνει**: Χαμήλωσε την του ήχου της τηλεόρασης.
- β) **αίρεσιν**: Η συμμετοχή στην εκδρομή ήταν
- γ) **κρατήρι**: Αν και ηλικιωμένος, είχε γερή
- δ) **ἐνέπλησε**: Η υπογεννητικότητα οδηγεί σε μείωση του
- ε) **χρώμενος**: Διάβασε τις οδηγίες

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

B3.

α) ένταση

β) προαιρετική

γ) κράση

δ) πληθυσμού

ε) χρήσης

ΘΕΜΑ B4.

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της **Στήλης Α** το γράμμα από τη **Στήλη Β** που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση:

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Μία από τις μεθόδους του Σωκράτη για την αναζήτηση της αλήθειας ήταν	α. το πείραμα.
	β. η διάλεξη.
	γ. η διαλεκτική.
2. Η ιδεώδης Πολιτεία του Πλάτωνα κοσμεύεται από	α. σοφία, ανδρεία, δικαιοσύνη, σωφροσύνη.
	β. σοφία, ανδρεία, πραότητα, δικαιοσύνη.
	γ. μετριοφροσύνη, ανδρεία, δικαιοσύνη, παρρησία.
3. Ο Αριστοτέλης είχε ως πατέρα	α. τον Αμύντα τον Γ'.
	β. τον Νικόμαχο.
	γ. τον Διογένη τον Λαέρτιο.
4. Ο Ξενοκράτης διηύθυνε	α. την Ακαδημία.
	β. το Λύκειο.
	γ. τον Περίπατο

5. Ο Ηράκλειτος υποστήριξε ότι	α. δαίμων είναι ο χαρακτήρας του ανθρώπου.
	β. η ευδαιμονία σχετίζεται με τα πλούσια κοπάδια.
	γ. η ευδαιμονία είναι ευγένεια της ψυχής.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

B4.

1 – γ

2 – α

3 – β

4 – α

5 – α

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφεισηρία το μέλλον

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφεισηρία το μέλλον

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφεισηρία το μέλλον

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφεισηρία το μέλλον

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, *Ιστορίαι*, Θ 81.1-2(εκδ. H.S. Jones και J.E. Powell, *Thucydidis Historiae*,
Oxford Classical Texts, Οξφόρδη 1902)

Μετά το ολιγαρχικό πραξικόπημα του 411 π.Χ. στην Αθήνα και την ανταρσία των δημοκρατικών του αθηναϊκού στόλου που ναυλοχούσε στη Σάμο, ο Θρασύβουλος επιτυγχάνει την επιστροφή του Αλκιβιάδη από την εξορία.

Οί δὲ προεστῶτες ἐν τῇ Σάμῳ καὶ μάλιστα Θρασύβουλος, αἰεὶ γε τῆς αὐτῆς γνώμης ἐχόμενος, ἐπειδὴ μετέστησε **τὰ πράγματα**, ὥστε κατάγειν Αλκιβιάδην, [καὶ] τέλος ἀπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν, καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Αλκιβιάδην κάθοδον καὶ ἄδειαν πλεύσας ὡς τὸν **Τισσαφέρνην** κατήγεν ἐς τὴν Σάμον τὸν Αλκιβιάδην, νομίζων μόνην σωτηρίαν εἰ Τισσαφέρνην αὐτοῖς μεταστήσειεν ἀπὸ Πελοποννησίων. γενομένης δὲ ἐκκλησίας τὴν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπητιάσατο καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ Αλκιβιάδης, καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ εἰπὼν ἐς ἐλπίδας τε αὐτοὺς οὐ σμικρὰς **τῶν μελλόντων** καθίστη, καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν παρὰ τῷ Τισσαφέρνει, ἵνα οἱ τε **οἵκοι** τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτὸν καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλέον θαρσοῖεν, οἱ τε πολέμιοι **τῷ Τισσαφέρνει** ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο καὶ [ἀπὸ] τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν.

ἄδειαν: αμνηστία

ἀνωλοφύρατο: θρηνηλογούσε

ξυνωμοσίαι: ολιγαρχικές οργανώσεις

ΘΕΜΑ Γ1.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «Οἱ δὲ προεστῶτες ... Πελοποννησίων.».

Μονάδες 20

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ1. Οι (Αθηναίοι) αρχηγοί στη Σάμο και κατά κύριο λόγο ο Θρασύβουλος, ο οποίος πάντα είχε την ίδια γνώμη, από τη στιγμή που μετέβαλε την πολιτική κατάσταση, προκειμένου να επαναφέρει τον Αλκιβιάδη, τελικά έπεισε από το βήμα της συνέλευσης την πλειοψηφία των στρατιωτών και αφού ψήφισαν αυτοί επιστροφή και αμνηστία για τον Αλκιβιάδη, έπλευσε προς τον Τισσαφέρνη και επανέφερε στη Σάμο τον Αλκιβιάδη, καθώς θεωρούσε ως μόνη σωτηρία αν κατάφερε να μετατοπίσει τον Τισσαφέρνη από τους Πελοποννησίους προς το μέρος τους.

ΘΕΜΑ Γ2.

Γ2. Ο Αλκιβιάδης μεγαλοποιεί την επιρροή που ασκεί στον Τισσαφέρνη. Ποιες σκοπιμότητες εξυπηρετεί η ενέργειά του αυτή;

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ2. Ο Αλκιβιάδης απευθυνόμενος στη συνέλευση των στρατιωτών φροντίζει να τονίσει υπερβολικά την επιρροή που ασκεί στον Τισσαφέρνη, προκειμένου αφενός να προκαλέσει φόβο στους ολιγαρχικούς που βρίσκονταν πίσω στην Αθήνα, και κυρίως να διαλυθούν οι ολιγαρχικές οργανώσεις αλλά και να τον εκτιμήσουν περισσότερο τα στρατεύματα που βρίσκονταν στη Σάμο και να αναπτερωθεί το ηθικό τους. Αφετέρου οι εχθροί να αντιμετωπίσουν τον Τισσαφέρνη με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη δυσπιστία και με αυτόν τον τρόπο να αποθαρρυνθούν.

ΘΕΜΑ Γ3.

Γ3.α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

- πλήθος : τη δοτική πληθυντικού
 ιδίαν : τον ίδιο τύπο στον συγκριτικό βαθμό
 πολλά : τον ίδιο τύπο στον υπερθετικό βαθμό
 έαυτοῦ : την αιτιατική πληθυντικού θηλυκού γένους στο β' πρόσωπο
 υπάρχουσών : τον ίδιο τύπο στο αρσενικό
 ἐλπίδων : τη δοτική του ενικού

(μονάδες 6)

Γ3.β. «[καὶ] τέλος ἀπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλήθος τῶν στρατιωτῶν, καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον καὶ ἄδειαν πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρνην κατήγεν εἰς τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην»: Να μεταφέρετε τις υπογραμμισμένες λέξεις στον παρακείμενο στον ίδιο τύπο στον οποίο βρίσκονται.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ3.α.

- πλήθος : πλήθεσι
 ιδίαν : ιδιαιτέραν, ιδιωτέραν
 πολλά : πλείστα
 έαυτοῦ : ὑμᾶς αὐτάς

ύπαρχουσών : ύπαρχόντων

ἐλπίδων : ἐλπίδι

Γ3.β.

ἔπεισε : πέπεικε

ψηφισαμένων : ἐψηφισμένων

πλεύσας : πεπλευκώς

κατήγεν : καταγήοχε , κατήχε

ΘΕΜΑ Γ4.

Γ4.α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους που εμφανίζονται στο αδίδακτο με έντονα γράμματα:

τά πράγματα, ἄδειαν, ὡς τὸν Τισσαφέρην, ἐκκλησίας, τῶν μελλόντων, οἱκοι, τῷ Τισσαφέρνει.

(μονάδες 7)

Γ4.β. **πλεύσας**: να χαρακτηρίσετε συντακτικά τη μετοχή και να την αναλύσετε στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

(μονάδες 3)

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ4.α.

τά πράγματα : αντικείμενο του ρήματος «μετέστησε»

ἄδειαν : αντικείμενο της μετοχής «ψηφισαμένων»

ὡς τὸν Τισσαφέρην : εμπρόθετος προσδιορισμός της κατεύθυνσης σε πρόσωπο στη μετοχή «πλεύσας»

ἐκκλησίας : υποκείμενο της μετοχής «γενομένης» (γενική απόλυτη)

τῶν μελλόντων : επιθετική μετοχή ως γενική αντικειμενική στο «ἐλπίδας»

οἱκοι : επιρρηματικός προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στη μετοχή «ἔχοντες»

τῷ Τισσαφέρνει : αντικείμενο του ρήματος «διαβάλλοιντο»

Γ4.β.

πλεύσας : χρονική μετοχή, συνημμένη στο «Θρασύβουλος» (υποκείμενο του ρήματος «κατήγεν»)

ανάλυση μετοχής σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση :

ἐπεὶ / ἐπειδὴ Θρασύβουλος ἔπλευσεν ὥς τὸν Τισσαφέρνην

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στο Γνωστό κείμενο εξετάστηκε απόσπασμα από το έργο του Πλούταρχου *Περί Αλεξάνδρου τύχης και αρετής*. Τα ζητούμενα τόσο της ερμηνευτικής ερώτησης όσο και του παράλληλου κειμένου δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία, καθώς απορρέουν από τα ίδια τα κείμενα. Σαφείς και εύκολα προσπελάσιμες είναι και οι ερωτήσεις μετάφρασης, εισαγωγής και λεξιλογικών. Το παράλληλο κείμενο Μάρκου Αυρήλιου είναι απόλυτα συντονισμένο με το κείμενο του Πλούταρχου και αποτελεί συμπληρωματική και επεξηγηματική εκδοχή του κειμένου αναφοράς.

Το αδίδακτο κείμενο, απόσπασμα από το 8^ο βιβλίο του Θουκυδίδη, χαρακτηριστικό του τρόπου γραφής του ιστορικού, αξιολογείται ως απαιτητικό. Ως εκ τούτου, μαθητές με επαρκή εξοικείωση στο συγκεκριμένο ύφος και λεξιλόγιο δεν θα αντιμετωπίσουν ιδιαίτερα προβλήματα. Ωστόσο, συγκεκριμένα σημεία κυρίως στην ερώτηση κατανόησης και συνακόλουθα στα ζητήματα συντακτικού απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή, καθώς διευκρινίζονται σαφώς από το ευρύτερο νόημα.

Καλή επιτυχία!

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

ΩΘΗΣΗ

Αφειρηρία το μέλλον